

Spis treści

Wprowadzenie. Handel, komunikacja i powstanie gospodarki europejskiej	11
Od upadku Rzymu do początków gospodarki europejskiej	12
Zmieniający się kontekst karolińskiej wymiany handlowej	17
Stosunek wczesnośredniowiecznych autorów do kupców	22
Komunikacja we wczesnym średniowieczu	26
Droga przed nami	29
CZĘŚĆ I. KONIEC ŚWIATA	35
Rozdział 1. Koniec antycznego świata	37
Długotrwałe tendencje w późnorzymskiej gospodarce	38
Ludzie i pożywienie	40
Stan zdrowia	47
Rozdział 2. Załamanie się późnorzymskiego przemysłu:	
dwa studia szczegółowe	51
Wydobycie i produkcja metali	51
Przemysł ceramiczny	63
Rozdział 3. Komunikacja lądowa i rzeczna w późnym antyku	73
Trasy, statki i ludzie	73
Komunikacja lądowa i zamknięcie korytarzy lądowych	76
Komunikacja rzeczna i przypadek Rodanu	85
Rozdział 4. Żegluga morska w okresie późnego antyku	92
Transport i handel	92
Pieniądże publiczne i prywatne statki	95
Porty, statki i ładunki	100
Pierwsza zmiana: przepływ towarów	106
Zmiana druga: przemiany późnorzymskiej żeglugi	111

Zakończenie. Załamanie się gospodarki antycznej:	
próba wstępnego bilansu	122
CZĘŚĆ II. LUDZIE W DRODZE	127
Rozdział 5. Portrety podróżnych z Zachodu	134
Pielgrzymki do Jerozolimy	134
Poselstwa do Konstantynopola	142
Porównanie	151
Rozdział 6. Posłowie i pielgrzymi z Zachodu	155
Podstawowe fakty	155
Pochodzenie	156
Przekrój społeczny	161
W drodze	172
Rozdział 7. Portrety podróżnych bizantyńskich	178
Poseł	179
Misjonarze	185
Pielgrzymi	199
Rozdział 8. Podróżni ze Wschodu zmierzający na Zachód	213
Podstawowe fakty	214
Pochodzenie	215
Przekrój społeczny	226
W drodze	228
Rozdział 9. Kupcy, niewolnicy, wygnańcy	238
Kupcy, niewolnicy i uchodźcy	239
Kupcy	239
Niewolnicy	244
Wygnańcy, uchodźcy i zakładnicy	255
Niezauważani podróżni: imigranci, żeglarze, rybacy i włóczędzy	261
Podróżni fikcyjni	266
Zakończenie. Ludzie w drodze	270
CZĘŚĆ III. WĘDRÓWKA PRZEDMIOTÓW	279
Rozdział 10. Aspekt hagiograficzny: egzotyczne relikwie	
we wczesnośredniowiecznej Francji	283
Problem wczesnośredniowiecznych relikwii	283
Zbiory z Sens	289
Zmiana powiązań geograficznych	290
Relikwie z Chelles	303
Pierwsze nabytki	304
Czasy Karola Wielkiego	307

Rozdział 11. „Wirtualne” pieniądze a komunikacja	313
Na tropach <i>mancusa</i>	316
Farfa	318
Dinary na obrzeżach Adriatyku	322
Dinary w innych rejonach Italii	327
Srebrne <i>mancosi</i>	328
Rozdział 12. Prawdziwe pieniądze: arabskie i bizantyńskie monety w Europie karolińskiej	333
Monety arabskie	334
Grupa hiszpańska i grupa wikińska	335
Bizantyńskie monety w Europie karolińskiej i jej sąsiedztwie	340
Sardynia	343
Korytarze Rodanu i Renu	346
Obrzeże Adriatyku	350
Bursztynowy Szlak	356
Zakończenie. Wędrowki przedmiotów	370
CZĘŚĆ IV. SCHEMAT PRZEMIAN	373
Rozdział 13. Doświadczenie podróży	377
Na lądzie	378
Na morzu	385
Groźba sztormu: środowisko i technologia	385
Statki i ich wyposażenie	387
Konwoje i floty	393
Jak duże były statki?	397
Kwestie operacyjne	400
Lądowanie	400
Sposoby nawigacji	403
W porcie	406
Na pokładzie	407
Niebezpieczeństwa	409
Rozdział 14. Rytm długookresowe: komunikacja w czasie	412
Nowe dane, nowe pytania	413
Wahania natężenia komunikacji w basenie Morza Śródziemnego	414
Rozdział 15. Rytmiczność podróży wynikająca z pór roku	425
Sezonowość podróży odbywanych lądem	426
Sezonowość rejsów morskich	430
Miesięczne rytmy komunikacji	433
Dwa miesiące skrajne: kwiecień i październik	435
Zima	439
Zimowa przerwa w żegludze	443
Kolejny czynnik	445

Rozdział 16. Kwestia czasu	450
Czas trwania poselstw i szybkość podróży	451
Prędkość podróży lądowych	455
Podróże do Italii	457
Szybkość podróży morskich	462
Odtworzenie niektórych wczesnośredniowiecznych podróży	463
Przewiezienie papieża Marcina I do Konstantynopola w roku 653	464
Niektóre inne wczesnośredniowieczne podróże	468
Czy w IX wieku doszło do zmiany?	471
Rozdział 17. „Przestrzenie morskie”: komunikacja na Morzu Śródziemnym w Europie Zachodniej	480
Starożytny szlak łączący Italię z Morzem Egejskim	481
Południowe rubieże: komunikacja między Maghrebem a centrum świata muzułmańskiego	487
Więzi południowe: od Afryki do południowej części Morza Tyrreńskiego	490
Kontakty na północy: Toskania, północna część Morza Tyrreńskiego i Liguria	494
Rozdział 18. Przełom za sprawą Wenecjan: komunikacja europejska w środkowej części Morza Śródziemnego	502
Przełom za sprawą Wenecjan	502
Ponowne otwarcie Zatoki Korynckiej	509
Porty macierzyste i regionalna struktura szlaków morskich	515
Rozdział 19. Nowe szlaki lądowe	526
Odrodzenie szlaków prowadzących przez Bałkany i wzdłuż Dunaju	527
Korytarz Dunaju	531
Korytarz bałkański	534
Łuk północny	539
Zakończenie. Schematy przemian	543
CZĘŚĆ V. HANDEL	549
Rozdział 20. Świat wczesnośredniowiecznego handlu	551
Wyobrażenia o handlu	551
Handel poza imperium karolińskim	558
Południe. Strefa handlowa Morza Śródziemnego	559
Zachód i Wschód. Nowe rynki	580
Łuk północny	582
Rozdział 21. Gdzie są kupcy? Italia	589
Kwestia kupców karolińskich	589
Kupcy a rynki południowej Italii	592
Kupcy w północnej Italii	604

Rozdział 22. Kupcy i targi w państwie Franków	612
Królewskie komory celne	613
Kupcy, cła i rzeki	616
Poszerzenie horyzontów. Dorzecze Sekwany i jarmark w St. Denis	619
Statki i kupcy na Renie	625
Wnioski płynące z reńskiej ceramiki	628
Ruchomy targ?	633
Rozdział 23. Powiązania	639
Powiązania z Europą Północną i Wschodnią	639
Powiązania z Europą Południową	643
Hiszpania	643
Handel transalpejski	646
Transfer pieniędzy przez Alpy	649
Spojrzenie z Iraku	654
Rozdział 24. Śladami importu wschodnich towarów do Europy	663
Towary masowe na terenie karolińskiej Europy	665
Problem papirusu i Alp	671
Lekarstwa: przyprawy życia	675
Liturgiczna konieczność	682
Jedwab	685
Rozdział 25. Europejski eksport do Afryki i Azji	695
Tarcica, futra i broń	695
Europejczycy	699
Język niewolnictwa	700
Dwie zmiany	703
Zdobywanie niewolników	706
Ekonomia handlu niewolnikami	714
Podaż i popyt	714
Koszty i zysk	716
Europejski handel niewolnikami	721
Zakończenie. Początki gospodarki europejskiej	738
Bibliografia	758
Indeks nazwisk	816
Spis map	832
Spis wykresów	834